

EKOLOŠKI

BILTEN

besplatan primjerak

DRUŠTVA PRIJATELJA PRIRODE

*** GODINA 3 * BROJ 17 * ODŽAK * 01.05.2011.**

«Proljetno cvijeće»

Ekološki bilten
Društva prijatelja prirode
"Lipa"
Tel.: 031 762 135
031 711 666
Fax.: 031 711 665
www.vrbovac.com
dpp.lipa.odzak@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik
Ivo Lubina

Izvršni urednik
Zijad Terzić

Redakcija
Niaz Šabić, Katarina Čamber,
Asmer Kršić, Ilica Vidović,
Ilija Ilić, Šefika Omerbašić,
Anto Knežević

Grafička obrada
Ivica Katić

Lektor
prof. Dževda Porobić

Tiraž
200 primjeraka

Štampa
GRAFIK DESIGN Odžak

Projekt izdavanja Biltena
financira:
FEDERALNO MINISTARSTVO
OKOLIŠA I TURIZMA

MINISTARSTVO PROMETA,
VEZA, TURIZMA I ZAŠTITE
OKOLIŠA ŽUPANIJA POSAVSKE

OPĆINA ODŽAK

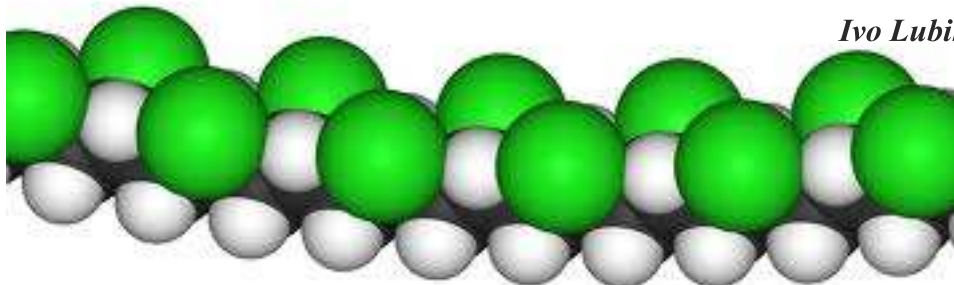
PVC – polivinil hlorid

Da se jednim potezom (zakonom) može učiniti mnogo na zaštiti prirode, dokazuje i situacija u našem susjedstvu. Isplaćivanjem 0,50 kuna za vraćanje plastične boce očišćeni su u Republici Hrvatskoj svi šumarci i potoci od te vrste otpada, a eliminiran je nastanak divljih odlagališta bar od jedne komponente.

Jednom prilikom sam hvalio ekološki doprinos «crnoputih mladića u bijelim kombijima», a sad gledam skupljanje metalnog otpada dobija potpuno nove dimenzije. Za otkupljenu količinu metala skupljači nude protuvrijednost u PVC posuđu pa razmišljam kakav će to trag ostaviti na zagađivanje naše životne sredine. Kao što znamo, željezo je podložno koroziji i relativno brzo bi se razgradilo, a sa plastikom je drugi slučaj, njen vijek razgradnje je prilično duži i ako ona dospije u jarke pored puta, dugo ćemo je gledati.

Još od Regnaulta i Baumann polimeri su napravili pravu revoluciju u korištenju materijala za izradu raznih vidova ambalaže, građevinskih predmeta, igračaka, posuđa i sl. Primjenom polivinil hlorida došlo je i do vrlo negativnih efekata na stepen zagađenosti okoline. Prvo, nusprodukt polimerizacije su dioksini koji spadaju među najtoksičnije spojeve (kancerogen je), a i ostali otrovni spojevi ispuštaju se u okolinu i time je onečišćuju. Posebna je priča sa prekomjernom upotrebom plastičnih vrećica. Dovoljno je prošetati uz neku od naših rijeka i uvjeriti se u pogubne efekte upotrebe PVC vrećica.

Moramo li mi baš za sve koristiti PVC vrećice? Može li se na pijacu ići sa korpom, cekerom? Mora li i za ona dva limuna biti posebna vrećica?

Ivo Lubina

SADRŽAJ

2. Ivo Lubina - PVC - polivinil hlorid
3. Anto Knežević - Zašto se pogoršava stanje okoliša?
4. Katarina Čamber - Na mladima svijet ostaje
4. Zijad Terzić - Skupština ribara
5. Juro Kesedžić - Ekologija i zdravlje iz prirode
6. Ivona Sliško - Kaktus
6. Niaz Šabić - Vrijeme šljive i plastike
7. Zijad Terzić - Uređenje gradskog parka
8. Ivo Lubina - Aktivnosti Društva
10. Šefika Omerbašić - Zagađenost zraka
11. PS BiH - Planinarski putevi i staze
12. Nada Koturić - Povratnička cesta
13. Zijad Terzić - Odžak - mjesto gdje umiru literarni žanrovi
14. Ilica Vidović - Niti smrdi nit miriše
15. priredila Kristina Lubina - Najotrovnije životinje
16. Sabina Huremović - Razmislimo
16. Plan za 5. i 6. mjesec
16. Značajni datumi 5. i 6. mjesec

ZAŠTO SE POGORŠAVA STANJE OKOLIŠA?

Anto Knežević

Danas postoji suglasnost oko činjenice da je stanje okoliša katastrofalno. Znanstveni podatci pokazuju da se situacija pogoršava iz godine u godinu. Jedan od važnijih pokazatelja krize jesu i sve učestalije negativne klimatske promjene. Posljednjih godina dosegnute su najviše do sada zabilježene temperature. Poplave zahvaćaju gotovo cijele kontinente. Požari haraju Sibirom, Sredozemljem, Australijom i

Kalifornijom. Uragani, tajfuni i cunamiji pustoše obalama Tihoga oceana. Otapaju se zaleđeni planinski vrhunci, Grenland, Island, Arktika i Antarktik. Pojačava se štetno ozonsko zračenje pa se smanjuje lisnata površina šuma, a i biljke proizvode manje klorofila.

Većina ljudi u svijetu svjesna je gotovo apokaliptičkoga stanja u kojem se nalazimo (u vlastitom smeću). Zašto se ne događaju pozitivni pomaci ako stotine milijuna ljudi znaju kakvo je stanje prirode i, štoviše, oni to stanje žele popraviti? Postoje dva glavna razloga za ubrzano pogoršavanje stanja okoliša. Prvi je razlog da se više od dvije

milijarde osiromašenih ljudi bore, dan za danom, za puko preživljavanje. Oni nemaju vremena da razmišljaju o očuvanju okoliša.

A što je sa stotinama milijuna ljudi iz razvijenih zemalja, pripadnika srednjega sloja koji doista žele mijenjati nabolje postojeće stanje? Nažalost, oni nemaju pravu moć da poboljšaju aktualnu situaciju. Zašto je tako?

Tako je zbog drugoga razloga koji glasi: pripadnici srednjega sloja nemaju izbor između dobrih i loših mogućnosti (gospodarskih, razvojnih i energetskih). Njima je zapravo ponuđen sužen izbor između loših i još gorih mogućnosti. Njima se, primjerice, ne nudi izbor između čistih i prljavih energetskih izvora. Umjesto toga, njima se nude opcije između nuklearnih elektrana, termoelektrana i hidroelektrana. (A sve one narušavaju prirodnu ravnotežu i čovjekovo zdravlje.) Tržište ne nudi građanstvu mogućnost izbora obnovljivih izvora energije (naprimjer, sunčeve energije). A upravo sunčevi uređaji ne proizvode ni zagađenje ni štetno zračenje. Zašto

se onda oni ne nude na tržištu? Zašto se ne ulaže više u razvoj čistih izvora energije? Razlog je jasan: velike korporacije ubiru stalni profit od prljavih energenata (nafte, ugljena, plina, urana itd.). Velike korporacije nemaju nikakvih profita od jednom postavljenih sunčevih kolektora na krovu neke zgrade. Središta velike financijske moći imaju monopol nad energetskim izvorima. Ta središta ucjenjuju suvremenoga čovjeka: čovjek mora zagađivati okoliš i mora narušavati svoje zdravlje. Zbog profita – koji je stavljen iznad čovjekovih vrijednosti, ispred općega dobra i dobrobiti naše djece – cijela se civilizacija nalazi pred vlastitom propašću. Oni koji žele pozitivne promjene, ne mogu to provesti u djelo. A oni koji te promjene mogu provesti u djelo, ne žele to činiti zbog očuvanja svojih sebičnih interesa. Zato pitanje energije i održivoga razvoja nije samo gospodarsko ili političko pitanje. To je prvorazredno etičko i duhovno pitanje (makar se moral i duhovnost ne mogu vidjeti nigdje na obzorju slijepoga profita).

NA MLADIMA SVIJET OSTAJE

Koliko puta smo čuli ovu dobro poznatu „Na mladima svijet ostaje“? Ja bih rekla puno, puno puta, iako se to pokazalo samo kao izreka, a ne kao nešto izvedivo u praksi. Uvijek se priča o tome kako mladima treba organizirati slobodno vrijeme, da bi izbjegli eventualni doticaj sa narkoticima ili zabranjenim supstancama. U razgovoru sa konzumentima opojnih sredstava, uvijek će vam reći da su počeli iz dosade, i onda je to preraslo u nešto ozbiljnije, iz čega je povratak težak i dugotrajan. Naši mladi sugrađani, u silnoj želji da dočekaju što će im to osigurati stariji, odlučili su stvar uzeti u svoje ruke. (Nećemo kritizirati starije. Reći ćemo samo: možda su se umorili od planiranja budućnosti mladima, pa im je ponestalo ideja.)

Nego, da ne odem previše od Kulina bana, ono što želim reći je slijedeće:

Omladinski klub Moza(i)k iz Odžaka je na veliku radost svih nas pokrenuo s mrtve točke naše

davno zaboravljeno kino. Skoro svaku večer se održavaju kino predstave za različite uzraste. Mladi su mislili na sve, nisu zaboravili ni mališane za koje svaku subotu pripremaju crtiće. Ideja je odlična, realizacija bez greške, još kad bi kakva firma uletila sa kojom markicom da mogu napraviti više plakata kojima će pozvati sugrađane da dođu u kino, to bi bio vrhunac. Vjerujem da većina vas ne zna da nam kino radi, i to sve zbog nedostatka reklame. Ako se netko odazove i sponzorira bar plakate, sigurno ćemo ga pohvaliti sa par riječi u idućem broju našeg Biltena, i on će za ove mlade biti cool, car, ili zaaakon, kako bi se oni izrazili ☺

Možda je u Odžaku napokon došlo do smjene generacija. Otišli su lijeni, nezainteresirani, koji sve žele, aliii, ako to odradi netko drugi umjesto njih. Osim ovoga hvale vrijednog poduhvata, mladi rade i na projektu uređenja školskog

dvorišta. Projekt je u izradi, a realizacije se očekuje vrlo brzo. Ispred Srednje škole žele urediti prostor za boravak tijekom odmora, gdje će moći sjesti, družiti se između sati i ne ometati druge u radu. Često, kažu, mladi bacaju smeće posvuda, nemaju nikakvu ekološku svijest. Jeste li ikada prebrojali kante za smeće od Srednje škole do centra grada? Ja jesam, ima jedna!! Jedna kanta na potezu kojim svakodnevno prođe više od 1000 osoba. (Sad će zlobnici prokomentirati; „Kao da O d ž a k i m a t o l i k o stanovnika“...Ima, ima, i to mladih, koji žele da se u gradu nešto događa) Što onda očekivati??? Park prirode, oazu usred pustinje? Teško!!!

P.S. Tko će se prvi sjetiti nekog koncerta na otvorenom??? Davno su bile Divlje jagode i Thompson. Čakamo!!

Katarina Čamber

Na „Fazankuši“, na platou pored nove ribarske kuće, 06.03.2011. g. održana je Skupština UGSR Odžak.. Na sjednici, koju su vodili predsjednik Skupštine Adnan Šišić, predsjednik UGSR „Odžak“ Mato Jović i tajnik udruge Zarfudin Ine Čengić, razmatrana su aktuelna „ribarska pitanja“ te je pomenut i projekt izrade „ekološke karte“ Općine Odžak, koji zajednički realiziraju UGSR „Odžak“ i DPP „Lipa“.

Poslije sjednice za 100-tinjak ribara i njihovih gostiju iz Vukosavlja, Bos. Šamca i Modriče priređen je ručak: grah i fiš-paprikaš u izvrznoj kulinarskoj izvedbi Danke Huremovića.

SKUPŠTINA RIBARA

EKOLOGIJA I ZDRAVLJE IZ PRIRODE

Ekologija je nauka o uzajamnom djelovanju živih bića, odnosno prema živoj i neživoj okolini. U tim međusobnim odnosima priroda nas na neki način sama povezuje i ujedinjuje što bi mi ljudi, kao svjesna bića, trebali slijediti u druženju, prijateljstvu i međusobnom razumijevanju. Kako bi imali ljepotu zdravlja i životnu snagu, ljudi odlaze u čistu prirodu, rado se susreću i pozdravljaju. Za dobro zdravlje posebno je važan zdrav okoliš, čist zrak, pitka voda, odgovarajuća ishrana, fizička aktivnost, pozitivno mišljenje i djelovanje, odbacivanje loših navika i uopće zdrav život.

Živopisno šarenilo bogate prirode djeluje opuštajuće, a od ljekovitog bilje prave se čajeve i razni pripravci korisni za naš organizam i zdravlje kao prevencija mnogih bolesti. Trebamo koristiti lijekove iz prirode bez koštanja i nuspojava. O tome rado slušamo stručne savjete i pomoć našeg poznatog travara Safeta Šaćirovića preko odžackog radio Preporoda. Poštujući službenu medicinu,

naučno je dokazano koliko čaj štiti srce, krvne žile i liječi druge zdravstvene tegobe u svakoj životnoj dobi. Biljni čajeve za liječenje pojedinih bolesti moraju se piti najmanje 2-3 tjedna, a u težim slučajevima i godinu dana. Ljekovito bilje ne samo što liječi nego krijepi, jača i čini naše tijelo otpornim protiv mnogih bolesti. Protiv najčešćih bolesti kao što su prehlada, kašalj, gripa, glavobolja, proljev, začepljenost – tvrda stolica, šećerna i bubrežna bolest, reuma u svakom domaćinstvu trebala bi biti kopriva, maslačak, kunica, bokvica, kamilica, kantarija, kantarion, glog, šipak, trava iva, nana, matičnjak, metvica, zova, i dr. Bilje treba čuvati u kartonskim kutijama, papirnatim vrećicama i staklenkama a nikako u plastičnim vrećicama. Čovjeku je potrebno 2 litra tekućine dnevno ali ne samo čaja nego i čiste pitke vode da ne bi došlo do dehidracije, manjka vode u tijelu. Vodu za piće treba redovito slati na laboratorijsku analizu. Svjedoci smo kako sada ima manje bubrežnih bolesnika. Od prirode ne

možemo samo uzeti nego je trebamo čuvati i njegovati, zaštititi od raznog otpada a ne bacati smeće po tuđim njivama i šumama, pored puteva pa čak i parkovima. «Ono što ne želiš da se tebi čini, ne čini ni ti drugom». Tako ćemo pored opće razvijati i ekološku kulturu ponašanja.

U očuvanju zdravog okoliša optimistično je izlaženje ovog Biltena i djelovanje ekoloških društava, prijatelja prirode što bi trebalo još više podržati i vrednovati moralno i materijalno od društveno političkih organizacija i svih građana naše općine. Primarno je osnovna egzistencija, gospodarstvo i ekologija. Svi se moramo zamisliti i nešto konkretno učiniti. Iskoristimo potencijal zemljišta i manje zagađenog prostora. Trebamo proizvoditi ekološki zdravu hranu koja pojačava imunitet. Organizirana ekološka proizvodnja otvorila bi nova radna mjesta.

Juro Kesedžić

Zijad Terzić

KAKTUS

Jedan osam metara visok kaktus ima mnoštvo bodljikavih iglica, ali i on cvate u svoje vrijeme i rodi slatkim plodovima. Bojimo se onoga što nas može ozlijediti i to izbjegavamo. Pa ipak bismo trebali razlikovati što je zločestoća, a što samozaštita. Cvatovi i plodovi nam daju da sve drukčije gledamo, vrednujemo i doživljavamo. Cvatovi strše preko iglica i štite posjetitelja. I «bodljikavi» može dopustiti nekomu da mu pride. Poneki znaju upravo majstorski, dobro podvaliti, s veseljem i sretni.

Približiti se nepristupačnomu, uči nas cvijeće: gledaj dostupno i iskoristi; budi skroman i zadovoljan; traži ljepotu sasvim drukčijega; pazi na nježnost nepoznatoga; priznaj lijepo i dobro; ne gledaj na odbojno nego na privlačno; budi zahvalan za male radosti.

S udaljenosti vidi se cvijeće ograničeno samo na jednome malom mjestu. U oči upada veliko stablo, koje ne daje ni sjeme ni ploda, ali daje da se plašimo boli i rana.

Pogledaš li izblizega – kao ovdje na prignutoj grani drveta- susrest ćeš se s obiljem rascvjetana života, s jednim preciznim vremenskim planom da se tijekom nekoga vremena, iz dana u dan otvara po jedan cvijet.

Usredotočiš li se na cvatove, oni će ti objaviti svoju ljepotu u neponovljivoj individualnosti.

Ljepota i svrhovitost, majstorsko djelo, koje omogućuje funkcionalan opstanak bez ureda za razvoj i radionice, bez maloprodaje, bez problema uklanjanja otpada: POHVALA UMJETNIKU!

Gdje su cvatovi, tu kaktus ne bode. Tu on ugošćuje srdačno svojim bogatim ukrasima, mirisom i hranom svoje posjetitelje. Lijepo i dobro privlači, ono je most da se susretnu srca. – Drvo svojom šutnjom govori posjetitelju svoju životnu mudrost: Iskoristi vrijeme i snagu za osmišljen život! Ne: boriti se protiv, kritizirati, zavidjeti, ugnjetavati, iskorištavati, potiskivati, nego: usrećivati, obdarivati, uvažavati, priznavati, štititi, voljeti. Ne razveseljuje trn nego cvijet, ne kritika nego ljubav.

Ivona Sliško

VRIJEME ŠLJIVE I PLASTIKE

Skoro u centru našega grada : šljivik-šljivik. Ovo je zapravo jedan : odnešen. Ispod njegovih grana po (kao da je to njegova privilegija) - : urbani šljivik, jedan new-primitiv : pokošenoj travi jurčaju djeca iz šljivik. Istina malo vremešan, : šljivik, jedna jada nakupina stabala : obližnjeg vrtića. Gazda ponosno neodržavan i pretpostavljam na nekom : šljive (ne znam koje sorte) koja rađa : objašnjava nešto oko rezidbe, pokazuje avio-snimku prava zelena oazica. : plastiku. Skoro cijela parcela (koliko se : na visoke grane, hvali se urodom. Možda bi i neki spretan fotograf, malo : rukom može dobaciti), puna je sokećih : Dogovara i ove godine zajedničko izdalje, mogao napraviti fotografiju za : flašica (djeca) ali i pivećih, što limenki, : branje šljive i pečenje pekmeza. Djeci monografiju grada. Oprez, s amo : što teretnih (odrasli). To se i vidi, samo : je drago što će ponovo smjeti gurati izdalje! Kao da kod nas i ne može : što morate malo zastati, prići na metar, : svoje prstiće u veliki lonac i jesti drugačije, lijepo se smijemo, dobro : iskolačiti oči i s čuđenjem zacoktati : pekmez prstima i svi će biti umeljani i izgledamo, samozadovoljni smo, : jezikom-pa zar je ovo moguće! Nikad u : još će im čiko dati da ponesu i tako to... umijemo ugostiti, šarmirati i sve tako : životu nisam vidio ovakvu šljivu! : Kakva ljudska ljenost može dok nam ne pridete bliže. Tako se sa : Budući da iz svake muke umijemo : staviti ove dvije slike jednu pored grana šljivika s proljeća runi behar, : napraviti vic, onda nije daleko pomisao : druge i reći-svejedno je. bjelilo po ganc-novom trotoaru : kako će gazdi bit lako obrat-sve mu u : rastjeruju automobili, zuje zlaćane : kese pospadalo. pčele-nadati se i dobru rodu. : Bilo kako bilo, skoro u centru : E, sad....Ovo bi možda i bilo tako da je : grada šljivik. Sletio behar ko rukom :

Niaz Šabić

NOVE SADNICE ČEMPRESA ZA PARK

18.04.2011. g. u odžačkom parku je posađeno pedesetak sadnica čempresa. Sadnice je gradu donirao Jasmin Šogorović, a sađenje su, u organizaciji DPP „Lipa“, izvršili članovi ekoloških sekcija osnovne i srednje škole i okupljeni poštovaoci parka.

Anes Osmanović je potom, s omladinom, gostima svoga kafića „October“, organizirao čišćenje parka od smeća, suhog granja i dotrajalog drveća.

Od vlasti i policije samo se očekuje da ubuduće upozore ili sankcioniraju one koji uništavaju park.

Zijad Terzić

AKTIVNOSTI DRUŠTVA

Godišnja skupština

Vrijeme kad se svode računi, podnose izvještaji i usvajaju planovi uvijek iskoristimo da pozovemo i naše prijatelje iz sličnih društava iz regije, a stigli su nam drugari iz: PD «Dilj Gora» Slavonski Brod, HPD «Tikvica» Županja, PD «Čičak» Orašje, PD «Granaš» Brčko, EPD «Risovac» Lopare, PD «Konjuh» Tuzla, PSD «Gradina» Gradačac i PSD «Smajlovac» Maglaj. Ovogodišnja skupština nije imala samo izvještajni karakter već i izborni, naime proteklo je četiri godine od formiranja Društva. A kako to precizira Statut Društva, izabrano je novo rukovodstvo Društva. Uz skromnu zakusku i Nurinu harmoniku družili smo se sa našim gostima duboko u noć. Period je ovo kada se održavaju skupštine pa smo po pozivu uzeli učešće na skupštinama prijateljskih društava: PD «Čičak» Orašje, PD «Konjuh» Tuzla, PSD «Gradina» Gradačac i PSD «Smajlovac» Maglaj.

Uređenje staza za šetanje

Po uvriježenoj praksi prva planirana aktivnost u novom Planu rada je uređenje nove staze za šetnju i vožnju biciklima, a ove godine smo odlučili da prođemo sve do sada uređene staze, da sagledamo u kakvom su stanju i da ih pripremimo za ovogodišnje korišćenje.

Društvo je do sada uredilo šest staza ukupne dužine oko 25 km. Srnava – vidikovac Lipa, oko 3 km, 30 minuta hoda, markirana, označena.

- Izletište Radilj – vidikovac Lipa (preko Plandišta), oko 5 km, sat hoda, markirana, označena.

- Izletište Radilj – vidikovac Lipa (preko Samara), oko 7 km, sat i pol hoda, markirana, označena.

- Izletište Radilj – vrh Ninoš 287 m, oko 2,5 km, 25 minuta hoda, markirana, označena.

- Smrekovac – vrh Ninoš, oko 4 km, 45 minuta hoda, markirana.

- Vrbovac (škola) – vrh Ninoš (preko Čizmića brda), oko 5 km, sat i 20 min. hoda, djelomično markirana.

Na vidikovcu Lipa i Čizmića brdu uređena su odmarališta, stol i klupe za sjedenje. Posebno je atraktivna staza broj šest jer je markirana modificiranim planinarskim oznakama u obliku srca (poljupca) i dobila je naziv «Ljubavna staza».

Biciklom do Pećnika

Lijepo nas je vrijeme nagnalo da iz podruma i garaža izvučemo naša bicikla i da ih pripremimo za vožnju. Prva vožnja od Odžaka preko Gnionice do Pećnika i dalje kroz Jakeš i Modrički Lug do Odžaka i dalje prema mjestu stanovanja.

Svi vozači nisu bili opremljeni kacigama (a što je obavezno na dijelu staze) pa smo se organizirali da na čelu voze sa kacigama. Radovi u Jakešu na izgradnji kanalizacije malo su otežali vožnju i da nije bilo defekta gume u Lugu, stazu bi i produžili.

Susret planinara Brčko 2011

Pet je godina kako se okupljaju planinari na prelijepim obroncima Majevice iznad sela Maoča

i Islamovac u organizaciji RPK „Brčko” Brčko-Distrikt. Za razliku od prošle godine, ovaj dan nam je podario prekrasno vrijeme, pravo proljetno. Sunce nas je grijalo, vjetrić osvježavao, a pogled je pucao po nepreglednim obeharanim voćnjacima, pružao se daleko u daljinu prema ravnoj Slavoniji. Na ovom susretu je učestvovalo preko 230 planinara i ljubitelja prirode iz 13 planinarskih društava. Pored domaćina RPK „Brčko” Brčko-Distrikt, tu su bili: PD „Platani” Brčko, PD „Granaš” Štrepći, PD „Konjuh” Tuzla, PD „Majevica” Srebrenik, PD „Svatovac-47” Lukavac, PD „Drenik” Živinice, PD „Varda” Banovići, PD „Čičak” Orašje, DPP „Lipa” Odžak, PSD „Smajlovac” Maglaj i PD „Bobovac” Kakanj, a iz susjedne Hrvatske došli su planinari iz PD „Tikvica” Županja. Domaćin je ponudio gostima dvije staze za šetnju, od dva i četiri sata, a poslije šetnje počastili ih su sa fiš paprikašem.

Ivo Lubina

ZAGAĐENJE ZRAKA

Zagađenje zraka javlja se kada različite hemikalije bivaju ispuštene u atmosferu u obliku plina ili malih čestica. Do zagađenja najčešće dolazi zbog sagorijevanja fosilnih goriva (uglja, nafte i plina), ili sagorijevanja drva i drugih naftnih goriva. Najveći zagađivači zraka su automobili i kamioni, fabrike, elektroenergetska postrojenja, te kuće koje se griju na drva, ugalj i naftu. Dva važna načina za smanjenje zagađenja su: voziti manje, makar malo manje, kao i pametno voziti. Čak i vozeći možete smanjiti doprinose zagađenju. Manje vožnje ne znači da treba da sjedite kod kuće. Probajte kombinovano:

- Hodajte ili vozite bicikl.
- Kupujte preko telefona ili Interneta.
- Služite se javnim prevozom.
- Koristite se telekomunikacijama.

Šta je to smog?

Smog je zagađenje zraka u obliku dima i magle (riječ nastala od engleskih riječi: smoke + fog: dim + magla) karakteristično za velike gradove. Smog nastaje ako rezultat sagorijevanja uglja i drugih goriva. Petodnevna magla nad Londonom, 1952. godine, uzrokovala je oko 4000 smrtnih slučajeva uslijed respiratornih bolesti. Tek kad se više nije moglo disati, britanska je vlada pokrenula "Zakon o čistoći zraka" (Clear Air Act) strogo ograničavajući izbacivanje dima u atmosferu. Takav problem danas zabrinjava većinu svjetskih metropola gdje se pojavio smog. Konstituenti goriva su ugljik (C), vodik (H), sumpor (S) (pogotovo za ugljen) i minerali. Njihovim izgaranjem, odnosno oksidacijom, nastaju produkti ugljični dioksid, voda, sumporov dioksid i

mineralni ostatak, odnosno pepeo. Nadalje, u atmosfera je moguća reakcija: $2\text{SO}_2 + \text{O}_2 \rightarrow 2\text{SO}_3$

Normalno se ova reakcija u atmosferi odvija vrlo sporo, ali u prisutnosti čestica pepela odvija se znatno brže jer on djeluje kao katalizator. Čestice pepela također kataliziraju proces pretvorbe vodene pare u formu aerosoli. Aerosoli su fino raspršene sitne čestice tekuće ili čvrste tvari u zraku. Tada u atmosferi dolazi do kontakta aerosoli vode i sumpornog trioksida: $\text{SO}_3 + \text{H}_2\text{O}$ (aerosol) $\rightarrow \text{H}_2\text{SO}_4$ (aerosol)

Nastala aerosol sumporne kiseline vrlo je sitna i udisanjem dolazi do kontakta s plućnim tkivom, kojega ozbiljno oštećuje. Važno je da je za pojavu "londonskog smoga" potrebna istovremena prisutnost sumporovog dioksida, vode i pepela. Smog je teško detektirati jer je bez boje, ali se češće javlja tijekom toplijih mjeseci. Sunce sija duže i jače, čime prouzrokuje

više kemijskih reakcija u atmosferi. Posljedice udisanja smoga, kao i njegovog ispuštanja u okolinu jesu: respiratorne bolesti, astma, oštećenje plućnog tkiva, oštećenje vegetacije, razaranje materijala. Ljudi koji žive u gradovima koji su zasićenim smogom ne dobivaju toliko vitamina D koliko oni na selu, jer smog upija sunčeve ultraljubičaste zrake. Razni su oblici kako bi se spriječile neke od štetnosti i komplikacija smoga, primjerice, primjena goriva s manje sumpora, sniženje sadržaja sumpora u gorivu, desulfurizacija dimnih plinova itd. U novije vrijeme se pojavila i posebna metoda čišćenja zraka i to tako da se obogaćuje anionima. Kada se zrak obogati anionima, oni se zbog izvanredne gibljivosti spajaju s molekulama koje zagađuju zrak te

ih radi sile privlačnosti neutraliziraju i izoliraju pa na taj način možemo odstraniti dim, smog, prašinu, smrad i ostale zagađivače zraka tako da postane opet čist.

Šta je to magla?

Magla je meteorološka pojava u prizemnom sloju troposfere, prizemni oblak vodenih kapljica ili ledenih kristala koji su toliko sitni i lagani da uspijevaju lebjeti u zraku. Magla smanjuje horizontalnu vidljivost ispod 1 km. Jasno vidljiva smeđa mrlja, koja se nadvija nad neboderima tokom dana bez vjetra, naziva se smeđa magla. Ona je mješavina čestica prašine, vodene pare, smoga, te izduvnih plinova automobila i tvornica. Smeđa magla zagađuje naš prirodni okoliš, a kod nekih ljudi može prouzrokovati probleme s respiratornim putevima.

Šefika Omerbašić

Smog from Silent Hill 5 by Hedrus

PLANINARSKI PUTEVI I STAZE

Planinarski putevi i staze (markirani ili drugačije označeni), putokazi i druge obavještajne oznake, imaju za cilj da sigurno i bezbjedno dovedu planinara i druge posjetioce do namjeravanog cilja po planinama Bosne i Hercegovine. Zato je obaveza svih planinara i planinarskih organizacija da u cilju preventive obnavljaju, čuvaju i redovno održavaju postojeće markirane staze i puteve, a po potrebi i obilježavaju nove.

Odnosi prema planinarskim organizacijama

Dužnost je i moralna obaveza planinara da bude redovan član planinarske organizacije i da u okviru mogućnosti štiti planinarske interese i to prije svega:

- da ugled planinarskih organizacija štiti tako da se sami dosljedno i principijelno pridržavaju ustaljenih planinarskih navika i običaja i tako utiču na druge planinare;
- članstvo u planinarskoj organizaciji stvara i određene obaveze koje planinari moraju izvršavati, a prava i

pogodnosti treba da koriste u skladu sa ovim Kodeksom;

- planinari su obavezni da se brinu o redu i održavanju objekata, planinarskih staza, odmorišta, markacija i sl. kao i cjelokupne društvene planinarske imovine.

Članovi planinarskih organa

Učešće i rad u izbornim organima planinarskim organizacijama, kao i cjelokupan rad u planinarstvu, dobrovoljan je, zasnovan na osjećanju časti, savjesti i odgovornosti. Dužnost i obaveza planinara člana rukovodećih organa u planinarskim organizacijama, jeste da se u svim prilikama ponaša u skladu sa ovim Kodeksom i da svojim radom i ugledom utiče na ostale planinare. Zadatke i obaveze koje im nameće članstvo u organima trebaju izvršavati u granicama potreba i svojih mogućnostima, a u korist planinarskih organizacija i planinarstva uopće. Moraju se starati o racionalnom i ispravnom korištenju imovine i sredstava planinarske organizacije.

Planinari, članovi organa, moraju da se odnose drugarski prema ostalim planinarima, ne mogu i ne smiju zahtijevati nikakve posebne pogodnosti i privilegije.

Priznanja

Za uspješan rad i ostvarene rezultate u planinarskim organizacijama i uopće u planinarskim aktivnostima, Planinarski savez Bosne i Hercegovine dodjeljuje planinarskim i drugim organizacijama i organima, pojedinim planinarima i drugim licima, priznanja u vidu počasnih i stručnih znački, usmenih i pismenih priznanja, kao i povelja za životno djelo. Počasna značka se nosi u prigodnim situacijama. Stručna značka je vidan znak bavljenja užom planinarskom specijalnošću i može se nositi u svim prilikama u planini. Znak GSS-a, radi neophodne prepoznatljivosti, spasioc mora da nosi u svakoj prilici tokom boravka u planini.

*Izvod iz «Kodeksa ponašanja planinara BiH»
Planinarskog saveza Bosne i Hercegovine*

POVRATNIČKA CESTA

U općini Domaljevac- šamac rekonstrukcija ulične rasvjete i sanacija zagađenog okoliša
Crna eko i prometna točka tzv. povratnička cesta

DOMALJEVAC-Središnja općina Županije Posavske, općina Domaljevac- Šamac, iako je najmanja površinom i jedna od najmlađih u F BiH, uspješno se nosi s problemima recesijskoga vremena. Nedostajuća proračunska sredstva za ulaganja u općinske prioritete nastoji nadomjestiti apliciranjem za projekte koji se financiraju iz drugih izvora. Među prioritetima te posavske općine svakako je uređenje cestovne infrastrukture kao preduvjet kvalitetnijeg života ali i razvitka gospodarstva. Općinski načelnik Željko Josić potpisao je s direktorom Fondacije za održivi razvoj u Sarajevu, Fejsalom Kirlićem ugovor o rekonstrukciji ulične rasvjete u Ulicama Svete Ane i 104. HVO brigade Domaljevcu i ugovor o sanaciji devastiranog i zagađenog područja u Mjesnoj zajednici Grebnice. Vrijednost potpisanih ugovora je 114.000 KM.

Crna prometna i eko točka

Ulica Sv. Ane jedna je od najfrekventnijih u općini Domaljevac - Šamac. Konačno je došlo vrijeme i za njenu obnovu. Uz tu ulicu u Domaljevcu će izgraditi i sustav oborinske odvodnje te pješačke staze. Radovi uvelike traju. Što se pak tiče devastiranog područja Grebnica, osobito na tromedi gdje se nalazi deponij otpada, stanje je još uvijek zabrinjavajuće jer otpad je razasut duž sve tri ulice koje je spajaju i vode od Domaljevca prema Grebnicama i preko povratničkog dijela Brvnika prema Oštroj Luci. Upravo ta dionica je crna ekološka, ali i prometna točka.

Povratnička cesta

No razasuti otpad duž ceste na tom posavskom potezu nije jedini problem. Vozite li se dalje cestom prema Oštroj Luci, teško da ćete moći zaobići brojne udarne

rupe. Važnost prometnice koja spaja dvije općine ali i dva entiteta (Grebnice dijelom u RS) nažalost ne prati adekvatna financijska potpora za njenu obnovu. Nakon nekoliko godina upornog traženja, pri čemu je općina uradila projekt i svu potrebnu dokumentaciju, konačno su odobrena sredstva za asfaltiranje prvog kilometra. Dobro je da se načne rješavanje problema, no najkritičniji dio gdje se kuće 30-tak srpskih povratnika, a koju koriste mještani oraško-domaljevačkog područja, i dalje je kritičan za prometovanje. -Ne mora proći asfalt, ali da nam bar povremeno urede cestu kako bi udarne rupe bile sanirane, kažu nam vozači teških vozila koji se zbog gospodarskih poslova i značajne uštede na tri puta skraćenoj relaciji, ipak opredjeljuju za tu tzv. povratničku cestu.

Nada Koturić

Kao neka anegdota

ODŽAK – MJESTO GDJE UMIRU LITERARNI ŽANROVI

Svaki put kada bi tanka, crvena linija laserske zrake pala na bar-kod na poledini knjige prodoran pisak proparao bi tišinu polumračnog prostora. Pištanje se vremenom ubrzavalo do skoro jednoličnog zvuka, da bi iznenada potpuno utihnulo. Perfect!, zadovoljno je izgovorio bradat lik i bravuroznim, dokholidejevskim potezom ubacio čitač bar-kodova u njegov držač. Na klik, kojim je „odgovorio“ držač, u Gradskoj knjižnici u Odžaku iskrсну dječak.

- Pucaj, dječake!, - resko, s visoka, zapovijedi nadmeni bradnja.

- Čika-Zile, imate li kakvu strašnu knjigu? Ja plaho volim ote knjige!, - iskrenim zanimanjem za „strašnu“ literaturu razoruža svoga sugovornika dječak s naočalama, čija bi debela stakla odbila i najmoćniju lasersku zraku.

- Čuj, momak, - započe svoje poznato, beskonačno pametovanje čika-Zile, - pa i „Družba Pere Kvržice“ može biti strašna, i stresna uz to, ako je nisi pročitao te nisi napisao lektiru!

- Ma, ne, mislim na one knjige strave i užasa.

- Pa, što odmah ne kažeš da tražiš Paola Coelho?! Ja se isto divim svakome onom ko pročita desetak stranica neke njegove knjige, a ne doživi živčani slom.

- Ne, ne, - dječak se muči, pokušava pronaći pravu riječ, - ja hoću ono nešto sablasno, grozno, jezivo...

- „Pucajte na profesore“ Davida Belbina otpisao sam onog trena kada sam shvatio da loši profesori nisu najveća sablast, jeza i grozota koja se može dogoditi školi u Odžaku. Ravnate li...

- Horror!!!, - gotovo dreknu dječak od sreće što je pronašao pravu riječ i tako, na samom početku, prekide bogzna kakvu nebulozu o odžačkom školstvu.

- A, to?! E, tog žanra nemamo, ama baš nikako nemamo..., - mirno, staloženo, baš kako i pristoji djelatniku

jedne tako važne ustanove, izgovori knjižničar i, neočekivano, pored zbunjenog dječaka izađe iz knjižnice na ulicu.

A tamo je puhao užasan vjetar, kovitlao prašinu niz ulicu, vijao najlonske vrećice do neba, negdje je, zarobljena u žičanoj ogradi, stravično klepetala plastična flaša i sve je bilo ružno, strašno i grozno s onim stablima bez kore u parku, onim blatom i ustajalom vodom oko začepljenih kanalizacijskih odvoda, u samom centru grada, u glavnoj ulici mjesta koje ima knjižnicu i škole, dom zdravlja i vrtić, poštu i banke, i to nije bio nikakav san u koji će vam doći Freddy Krueger, da vam, zbog grijeha vaših roditelja, metalnom kandžom iščupa srce nego najbistrija, najstvarnija java u kojoj ste bili vi, potpuno budni i duboko svjesni, s vlastitim grijesima, sa svojim ušminkanim crkvom i džamijom, hotelom i kafićima, nije to bila nikakva fiktivna Ulica brijestova nego stvarna, opipljiva ulica s drvećem na kojem su se vijorili plakati i osmrtnice, jezivo i sablasno, kao zastave na kopljima na bojištu poslije bitke.

- Vidi, - pozva potom dječaka i podiže ruku, - zar tebi sve ovo nije strašnije od bilo kojeg horrorra?

Sluđen cijelom situacijom, prestravljen neočekivanim obratom, dječak se panično udalji od knjižnice.

I tako je u Odžaku umro prvi od literarnih žanrova. Jer, horror-maštarija nastala bilo gdje u svijetu ne može biti fantastičnija od surove stvarnosti u jednom njegovom dijelu.

Hej, mladiću - začu glas daleko iza sebe dječak, - ipak ti sebi nabavi čitač bar-kodova. Vjeruj, to jako pomaže!

Zijad Terzić

NIT SMRDI NIT MIRIŠE!

U posljednje vrijeme ste vjerojatno, kao i ja, imali prilike pogledati niz priloga i pročitati niz članaka vezanih uz rafineriju nafte u Bosanskom Brodu. Naime, nedavno je došlo do niza oštih protesta i akcija građana Slavanskog Broda, koji ukazuju na problem zagađenja zraka od strane rafinerije. Po njihovom mišljenju do sada se u slučaju zagađenja zraka u Slavanskom Brodu radilo na minorizaciji i zataškavanju problema, u čemu su sudjelovali MZOPU, pa čak i neki sabornici RH (?), a nakon svih tih izmotavanja nadležnih, postalo je jasno da se to više ne može sakriti pod tepih, da se puno toga ne radi (ili radi protiv) da građani saznaju pravu istinu. Neke indicije, po mišljenju građana Slavanskog Broda, ukazuju i na moguće planirano onemogućavanje dokaza pojava kancerogenih oboljenja, izazvanih u ovom bezobzirnem brutalnom biznisu, u kojem svjesno sudjeluje Vlada RH, Vlada Republike Srpske i vlasnik rafinerije, ruska kompanija Zarubežneft.

U jednom od priloga novinar je pitao građane jednog i drugog Broda da li im zrak koji udišu smrdi. Dok svim anketiranim stanovnicima Slavanskog Broda zrak smrdi, nijedan stanovnik Bosanskog Broda nema takav osjećaj, naprotiv jedan od njih kaže da mu zrak miriše. Ne zaboravimo da ova dva grada razdvaja samo rijeka, a da se rafinerija nalazi na samoj njenoj obali. Zašto je to tako i kako je to moguće, iako naša osjetila mogu biti subjektivna, možda najbolje objašnjava jedan od anketiranih koji kaže da se u Bosanskom Brodu od rafinerije živi, pa njima u Bosanskom Brodu, po njemu naravno, zrak ne smrdi, ne smatraju da je zagađen, a niti smatraju da bi to trebalo ispitati. Naprotiv, misli da oni preko, pošto od rafinerije nemaju nikakve koristi ovakvim pričama samo žele ugroziti izvor njihove egzistencije. Da li je to doista tako? Da li to doista vidimo trun u oku bratovom, a ne vidimo balvan u svom? Pregledavajući sadržaje dostupne na internetu,

pronašao sam nekoliko članaka o Ininoj rafineriji nafte u Sisku. Jedan od najzanimljivijih nosi naslov "Izvešće o poduzetim mjerama u vezi s onečišćenjem zraka iz rafinerije Sisak u razdoblju 2004. - 2007." na čijem je sastavljanju nakon incidenata s rafinerijom inzistirao gradonačelnik Siska. U izvješću se navodi da je onečišćivanje sisačkog zraka iz Inine rafinerije posljedica njene ekološki zaostale tehničko-tehnološke razine i ekološke zaštite pri proizvodnji različitih vrsta motornih goriva i loživog ulja. Utjecaj tog onečišćivanja na kakvoću zraka u Sisku, nastavlja se u Izvješću, značajan je, ali ne i presudan. Na kakvoću zraka u tome gradu utječu i Termoelektrana Sisak, Herbos, Segestica, Valjaonica cijevi (željezara) i Energo Sisak.

Masovnih protesta građana Siska zbog zagađenosti zraka, koliko je autoru ovoga članka poznato, nije bilo. Na internetu se mogu pronaći podaci Udruge oboljelih od karcinoma, i prema ovim podacima Sisak i Sisačko-moslavačka županija imaju višestruko veću stopu smrtnosti od leukemije u odnosu na Hrvatsku, dok su višestruko veće stope smrtnosti mladih do 20 godina od zloćudnih bolesti. Na stranicama udruge se navodi da podaci Državnog registra za rak pokazuju da je prosjek umrlih od leukemije u Hrvatskoj 2008. godine bio 7,92 na 100.000 stanovnika, u Sisačko-moslavačkoj županiji 15,14, a u gradu Sisku čak 19,19. Najgori podaci su oni koji ukazuju na stopu smrtnosti od malignih bolesti mladih Sišćana, ponajviše onih najmlađih. Predsjednica te udruge navodi kako, unatoč svim mogućim pokušajima da za svoje bolesne članove izbore odštetu od Rafinerije, nisu uspjeli, ponajviše stoga jer su na šezdesetak odštetnih zahtjeva njihovih članova za odštetu od Inine rafinerije dobili odgovor kako su zahtjevi neosnovani, jer nije potvrđena uzročno-posljedična veza između rafinerijskog onečišćenja i kancerogenih bolesti na sisačkom području pa stoga, navodi se u objašnjenju, rafinerija nije

odgovorna za obolijevanje. Predsjednica udruge, čiji broj članova na žalost raste iz dana u dan zbog katastrofalne zdravstvene situacije, kaže da su na takav stav tvrtke ponajviše ogorčene majke oboljele djece koju smatraju izravno odgovornom za bolest svojih mališana.

Da to ne mora biti tako, pokazuje prilog u kome gradonačelnik gradića Szazhalombatte, smještenog 30-tak kilometara od Budimpešte, u kojem se nalazi rafinerija Mola, tvrdi da je tamo život bez rafinerije nezamisliv. Stanovnici ovog gradića kažu da veliki dio njih živi od rafinerije (kao u Bosanskom Brodu) i da im je rafinerija dala sve što imaju. Ali i stanovnici susjednih gradića, koji nisu direktno vezani za rafineriju, kažu da njeno prisustvo, što se tiče zagađenja ili bolesti, ne osjećaju. Ova rafinerija, koja je konstruirana 1960. godine, s 49 postrojenja, ima kapacitet destilacije od 8 milijuna tona godišnje, pri čemu potroši 10,8 milijuna tona vode, a samo lani je proizvela 7 milijuna tona sirovog sumpora. Postavlja se pitanje kako to funkcionira ova rafinerija da je Mađarima tako lijepo, a nama tako loše? U četiri desetljeća rafinerije, pojašnjavaju u prilogu, rafinerija je sagradila jedinice za atmosfersku i vakuum destilaciju, aromatsku ekstrakciju, reformiranje benzina, izdvajanje sumpora, izomeraciju lakog benzina, tekući katalitički kreking, smanjila sadržaj sumpora, olova i benzena u gorivima te dovršila projekt EU 2005. Za smanjenje udjela olova u gorivima danas tako brine šest, dok benzen smanjuje pet postrojenja. No tek novoinstalirana postrojenja za smanjenje udjela sumpora u benzinskim gorivima, postrojenje za smanjenje udjela sumpora u dizelskim gorivima, postrojenje za vodik, miješanje goriva i pomoćna postrojenja, koja su Mol stajala 300 milijuna dolara, udio sumpora u Molovim gorivima smanjila su na 10 čestica po litri, odnosno Euro5 kvalitetu.

Što se zaštite zraka tiče, navodi se u prilogu, na području rafinerije postoji 55 različitih postrojenja koja smanjuju izbacivanje SO₂, CO₂, CO i prašine u okoliš. Za zaštitu vode, jer rafinerija godišnje u Dunav ispusti oko 10,2 milijuna tona vode, ugrađeni su najmoderniji filtri, kao i filtri na svim mjestima za otklanjanje otpada. U gradu postoje tri stanice za praćenje zagađenosti zraka, pa građani u svako doba dana i noći mogu saznati koliko je sumporovodika ili benzena u zraku. Što se zaštite okolnih voda tiče, oko rafinerije je izgrađeno 10.700 metara pregradnog zida. Ugrađeni su sistemi za odvajanje otpadnih voda, postrojenje za pročišćavanje bioloških otpadnih voda, API separatori, rezervoar za izjednačavanje, sistemi za zračne flotacije za rastvaranje i cikličko uklanjanje taloga, kao i rukavac za taloženje otpada, a u sve to je uloženo 40 milijuna eura. Jasno je da bi se i u rafinerijama u Bosanskom Brodu i Sisku količina štetnih tvari koja se iz njihovih postrojenja izbacuje u okoliš mogla smanjiti izgradnjom postrojenja i postavljanjem filtera koji bi to sprečavali. Ali kako velike kompanije primorati da jedan dio svog profita ulože u ovakva postrojenja? Naravno, odgovarajućom zakonskom regulativom i strogim propisima vezanim uz emisiju štetnih plinova, što je posao naših predobro plaćenih političara. Ali oni, nažalost, nemaju ni volje ni želje da se bave ovakvim stvarima! Iz svega gore napisanog može se zaključiti da smo često zbog svojih sitnih interesa spremni žrtvovati svoje zdravlje i zdravlje svojih bližnjih, te svojom pasivnošću omogućiti velikim kompanijama da zagađuju i uništavaju naš životni prostor.

Uzgred budi rečeno, da li vam je poznato da se na desetak kilometara od centra grada, u susjednoj Modriči, nalazi rafinerija, vjerojatno poput one u Bosanskom Brodu ili one u Sisku? Zna li kakvi se procesi u njoj odvijaju i kakvi su njihovi nusprodukti, jesu li štetni za nas i za naš okoliš? Zna li da li i koliko ova rafinerija zagađuje zrak koji udišemo i vodu koju pijemo? Da li u njenoj blizini postoje stanice za praćenje zagađenosti zraka? Da li Vas to uopće zanima ili smatrate da drugi trebaju da se o tome brinu, pa zar svatko od nas nema dovoljno svojih problema da bi se brinuo o takvim stvarima? Ako dopustimo da se naš okoliš ovako brutalno uništava, što ćemo ostaviti u naslijeđe onima koji će nas naslijediti? Trebamo li i mi svojim neodgovornim ponašanjem (stvaranjem divljih deponija smeća, nekontroliranim trošenjem energije, upotrebom kemikalija, špricanjem svega i svačega svim i svačim...) doprinositi devastiranju okoliša i kuda sve to vodi? I na kraju, kako će priroda odgovoriti na sve ovo?

Ilica Vidović

NAJOTROVNJIJE ŽIVOTINJE SVIJETA

Ovaj **BRAZILSKI LUTAJUĆI PAUK** poznatijega naziva "banana" pojavljuje se i u Guinnessovoj knjizi svjetskih rekorda kao pauk koji je najodgovorniji za većinu smrtnih posljedica kod ljudi. Samo 0,006mg neurotoksičnog otrova je dovoljno da ubije miša. Najopasniji je zbog svoje

prirode lutanja, tako da ga ima svuda naokolo. Unutar kuća, odjeće, obuće, automobila... Ugriz mu je bolan i smrtonosan. Obitava u Južnoj Americi.

P L A V O - PRESTENASTA HOBOTNICA

je vrlo mala, veličine loptice za golf ali njezin otrov je i više nego dovoljan da dvadeset i šest odraslih ljudi usmrti u roku od minute. Njezin ugriz je bezbolan i izgleda bezopasno ali odmah počinju simptomi da izviru na površinu.

Prvo se pojavi slabost mišića, utrnulost nakon čega dolazi do prestanka disanja i na kraju smrti. Mogu se naći od Japana do Australije.

privedila Kristina Lubina

Ovaj **MRAMORNI KONUSASTI PUŽ** prekrasnoga izgleda može biti smrtonosan kao niti jedna životinja na ovom popisu. Njegova prekrasna kućica koja nalikuje na mramornu školjku pruža mu skrovište dok vreba plijen koji ubija ispucajući

poput harpuna 'zub' kojim ubrizgava otrov u žrtvu. Jedna kap njegovog otrova je toliko moćna da može ubiti više od 20 ljudi. Naravno, glavni cilj ovoga otrova je paraliziranje i hvatanje plijena.

OTROVNA ŽABA – STRELICA. Ako šećući prašumama Centralne i Južne Amerike nabasate na ovu krasnu i simpatičnu žabicu, nemojte je pokušati dotaknuti. Svojim žarkim bojama vam zapravo želi poručiti da je najotrovniji kraljeznjak na planetu. Njihova koža izlučuje toliko moćan neurotoksin da je količina od svega dva mikrograma dovoljna da usmrti odraslog čovjeka. Nazivaju je još i žabom otrovnih strelica, s obzirom da su domoroci svoje strelice namakali u njezin otrov u svrhu lova i ratovanja.

Razmislimo...!

Proljeće! Vrijeme behara, zelenila, vrijeme boravka, ali i različitih radova u prirodi. Jedni će obrađivati njive, drugi raditi u polju, treći uređivati voćnjake... Hoće li biti onih koji će zasaditi kakvo mlado stablo?, jer nikako ne mogu, a da u vrijeme proljeća ne pomislim na to da

Najbolje vrijeme za sadnju drveća bilo je prije dvadeset godina. Drugo najbolje vrijeme je sada!!

I... Namijenimo tom drveću malo drugačiju sudbinu, ne ovakvu:

jer -

Ko nije drvo razumeo prvo
Pa tek onda sadio,
Taj nije ništa uradio...
I shvatiće, kad-tad,
da ne zna šta je hlad...'

PLAN RADA DRUŠTVA

01.05.2011. godine

PROSLAVA PRAZNIKA RADA

- vrijeme i mjesto okupljanja : 10.00 sati, izletišta Radilj
- organizatori: Marijan (063 372 926) i Ankica (063 411 068)

07.05.2011. godine

FRUŠKOGORSKI MARATON

- prijava: do 06.05.2011.g.
- organizatori: Ivo L. (063 360 363) i Ivica (063 360 026)

15.05.2011. godine

SVILAJ - kružno

- prijava: 14.00 sati, ispred hotela
- organizatori: Marija (063 386 638) i Enis (063 340 417)

28.05.2011. godine

ČIČKOVOM STAZOM

- prijava: do 26.05.2011.g
- organizatori: Sabina (063 913 719) i Ivcan (063 864 523)

04.06.2011. godine

OZRENSKI MARATON

- prijava: do 03.06.2011.g
- organizatori: Drago (063 342 246) i Ivanka Dj. (063 821 853)

18.06.2011. godine

TAVNA Majevisa

- prijava: do 16.06.2011.g.
- organizatori: Ilica (063 515 251) i Marija (063 386 638)

KALENDAR ZNAČAJNIH DATUMA

- 01.05. MEĐUNARODNI DAN RADA
- 03.05. DAN SUNCA
- 08.05. MEĐUNARODNI DAN CRVENOG KRIŽA
- 20.05. DAN ZDRAVIH GRADOVA
- 24.05. EVROPSKI DAN PARKOVA
- 31.05. SVJETSKI DAN NEPUŠENJA
- 05.06. SVJETSKI DAN ZAŠTITE OKOLINE
- 08.06. SVJETSKI DAN OKEANA
- 14.06. SVJETSKI DAN DARIVANJA KRV
- 26.06. DAN MEĐUNARODNE BORBE PROTIV DROGE